

MİLLETLERARASI SÖZLEŞME**Karar Sayısı : 2006/10692**

3 Şubat 2004 tarihinde New York'da imzalanan, 1/3/2006 tarihli ve 5468 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol" ün ilişik beyanlar ve çekincelerle birlikte onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 7/6/2006 tarihli ve HUMŞ/226322 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 29/6/2006 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

M. V. GÖNÜL Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd. V.	A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	M. A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	C. ÇİÇEK Devlet Bakanı V.
A. BABACAN Devlet Bakanı	M. A. ŞAHİN Devlet Bakanı V.	N. ÇUBUKÇU Devlet Bakanı	A. COŞKUN Devlet Bakanı V.
C. ÇİÇEK Adalet Bakanı	M. V. GÖNÜL Milli Savunma Bakanı	A. AKSU İçişleri Bakanı	K. UNAKITAN Maliye Bakanı
H. ÇELİK Milli Eğitim Bakanı	F. N. ÖZAK Bayındırlık ve İskan Bakanı	R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
M. M. EKER Tarım ve Köyişleri Bakanı	M. BAŞESGİOĞLU Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı	A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	
M. H. GÜLER Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	A. KOÇ Kültür ve Turizm Bakanı	M. H. GÜLER Çevre ve Orman Bakanı V.	

MEDENİ VE SİYASİ HAKLARA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞMEYE EK İHTİYARİ PROTOKOL

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 16 Aralık 1966 tarih ve 2200 A (XXI) sayılı Kararıyla kabul edilip imza, onay ve katılıma açılmıştır. İhtiyari Protokol 9. maddeye uygun olarak 23 Mart 1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu Protokole Taraf Devletler,

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin (bundan böyle Sözleşme diye anılacaktır) amaçlarını gerçekleştirmek ve bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla, Sözleşmenin IV. bölümüne göre kurulan İnsan Hakları Komitesine (bundan böyle Komite diye anılacaktır), bu Protokolde düzenlendiği gibi, Sözleşmede yer alan hakların ihlalden mağdur olduğunu iddia eden bireylerden gelen şikayetleri alma ve tezekkür etme yetkisi tanınmanın uygun olduğu dikkate alarak;

Aşağıdaki hükümlerde anlaşmışlardır:

Madde 1

Bu Protokole Taraf haline gelen Sözleşmeye Taraf bir Devlet, kendi egemenlik yetkisine tabi bulunan ve Sözleşmede düzenlenen haklarının bu Taraf Devlet tarafından ihlal edildiğini iddia eden bireylerin yapacağı şikayetleri Komitenin alma ve tezekkür etme yetkisini tanır. Komite, Sözleşmeye Taraf olup da bu Protokole taraf olmayan bir Devlet hakkında yapılan şikayetleri alamaz.

Madde 2

1. maddenin hükümlerine tabi olarak, Sözleşmede belirtilen haklarından birinin ihlal edildiği iddiasında bulunan ve bütün iç hukuk yollarını tüketen bireyler, inceleme yapması için Komiteye yazılı şikayette bulunabilirler.

Madde 3

Komite, bu Protokole göre yapılan şikayetlerden imzasız olanları veya şikayette bulunma hakkının kötüye kullanılması şeklinde nitelediği şikayetleri veya Sözleşmenin hükümlerine uymayanları kabul edilmez bulur.

Madde 4

1. Komite, üçüncü madde hükümleri çerçevesinde bu Protokole göre kendisine yapılan bir şikayeti, Sözleşmenin bir hükmünü ihlal ettiği iddia edilen ve bu Protokole Taraf bulunan Devletin dikkatine getirir.

2. Şikayeti alan Devlet altı ay içinde, sorunu açıklığa kavuşturan yazılı açıklamaları veya beyanları, eğer varsa bu Devlet tarafından sorunun çözümü için alınmış olabilecek tedbirleri Komiteye sunar.

Madde 5

1. Komite bu Protokole göre aldığı şikayetleri, birey ve ilgili Taraf Devletin kendisine sundukları bütün yazılı bilgilerin ışığında inceler.

2. Komite bir bireyden aldığı şikayetin aşağıdaki koşullara sahip olduğunu tespit edememişse inceleme yapamaz:

a) Aynı konu başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm usulüne göre incelenmekte değildir;

b) Birey varolan bütün iç hukuk yollarını tüketmiştir. İç hukuk yollarının uygulanması makul olmayacak ölçüde uzun sürecek ise, bu şartın yerine getirilmesi aranmaz.

3. Komite bu Protokole göre şikayetleri incelerken kapalı toplantılar yapar.

4. Komite kendi görüşünü ilgili Taraf Devlete ve şikayetçi bireye gönderir.

Madde 6

Komite, Sözleşmenin 45. maddesine göre hazırlayacağı yıllık raporuna, bu Protokole göre yaptığı faaliyetlerin bir özetini dahil eder.

Madde 7

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun, Sömürge Ülkelerine ve Halklarına Bağımsızlık Verilmesi hakkındaki Bildiri ile ilgili 14 Aralık 1960 tarihinde kabul ettiği 1514 (XV) sayılı kararındaki amaçların yerine getirilmesinin beklenmesi süresince, bu Protokol'ün hükümleri bu halklara Birleşmiş Milletler Yasası, Birleşmiş Milletler ve ihtisas kuruluşları kapsamındaki diğer uluslararası sözleşmeler ve belgelerle tanınan başvuru hakkını hiç bir biçimde sınırlamaz.

Madde 8

1. Bu Protokol, Sözleşmeyi imzalamış olan Devletlerin imzasına açıktır.

2. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış veya Sözleşmeye katılmış Devletlerin onayına tabidir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilir.

3. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış veya Sözleşmeye katılmış her Devletin katılımına açıktır.

4. Katılımlar, katılım belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilmesinden itibaren yürürlük kazanır.

5. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Protokolü imzalayan veya Sözleşmeye katılan bütün Devletleri, kendisine tevdi edilen her bir onay veya katılım belgesi hakkında bilgilendirir.

Madde 9

1. Bu Protokol, Sözleşmenin yürürlüğe girmesine bağlı olarak, onuncu onay veya katılım belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilmesinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

2. Onuncu onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden itibaren, bu Protokolü onaylayan her bir Devlet için Protokol, kendi onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 10

Bu Protokolün hükümleri Federal Devletlerin her tarafında hiç bir sınırlama veya istisnaya tabi olmaksızın uygulanır.

Madde 11

1. Bu Protokole Taraf her bir Devlet, Protokolün değiştirilmesi hakkında bir önerge hazırlayabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine iletebilir. Genel Sekreter, değişiklik önermelerini, Taraf Devletlerin katılımıyla bu önergelerin incelenmesi ve oylanması amacıyla bir konferans düzenlenmesini destekleyip desteklemedikleri bildirmeleri talebiyle, bu Protokole Taraf Devletlere iletir. Taraf Devletlerin en az üçte birinin böyle bir konferansın düzenlenmesini desteklemeleri halinde, Genel Sekreter Birleşmiş Milletler gözetiminde bir konferans düzenler. Konferansa katılan ve oy kullanan Taraf Devletlerin oyçokluğuyla kabul edilen bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun onayına sunulur.

2. Protokolde yapılan tadiller, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylandıktan ve bu Protokole Taraf Devletlerin üçte ikisi tarafından kendi anayasal usullerine uygun olarak kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

3. Protokolde yapılan tadiller yürürlüğe girdiğinde, tadilleri kabul eden Devletleri bağlar; diğer Taraf Devletler mevcut Protokolün hükümleriyle ve daha önce kabul ettikleri değişiklik hükümleriyle bağlı olmaya devam ederler.

Madde 12

1. Bir Taraf Devlet her zaman, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yazılı bir bildirim göndererek bu Protokolden çekildiğini bildirebilir. Çekilme, bu bildirim Gen. Sekreter tarafından alınmasından üç ay sonra yürürlük kazanır.

2. Protokolden çekilme, bildirim yürürlüğe girmesinden önce, bu Protokolün 2. maddesine göre sunulmuş olan şikayetlere Protokol hükümlerinin uygulanmasının sürdürülmesini engellemez.

Madde 13

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu Protokolün 8. maddesinin 5. fıkrasına göre yapılan bildirimlere bağlı olmaksızın, Sözleşmenin 48. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen bütün Devletleri şu konular hakkında da bilgilendirir:

a) Sekizinci maddeye göre yapılan imzalar, onaylar ve katılmalar;

b) Bu Protokolün dokuzuncu maddesine göre yürürlüğe girme tarihini ve Onbirinci maddesine göre yapılan değişikliklerin yürürlüğe girme tarihi;

c) Onikinci maddeye göre Sözleşmeden çekilme bildirimleri.

Madde 14

1. Bu Protokolün eşit ölçüde orijinal olan Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri, Birleşmiş Milletlerin arşivinde saklanır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Protokolün onaylı örneğini Sözleşmenin kırksekizinci maddesinde belirtilen Devletlere iletir.

**MEDENİ VE SİYASİ HAKLARA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞMEYE
EK İHTİYARİ PROTOKOLÜN ONAYLANMASI SIRASINDA
YAPILACAK BEYANLAR VE KONULACAK
ÇEKİNCELER**

BEYAN

“Türkiye Cumhuriyeti, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeye ilişkin üç beyanının ve Sözleşmeye koyduğu çekincenin bu İhtiyari Protokol için de geçerli olduğunu beyan eder.”

BEYAN

“Türkiye Cumhuriyeti, Protokol’ün birinci maddesini, Komite’ye, Sözleşme’de yer alan haklardan herhangi birinin Türkiye Cumhuriyeti tarafından ihlal edilmesinden dolayı mağdur olduğunu iddia eden, Türkiye Cumhuriyeti’nin yargı yetkisine bağlı bireylerin şikayetlerini alma ve inceleme yetkisi verdiği şeklinde yorumlar.”

ÇEKİNCE

“Türkiye Cumhuriyeti, Protokol’ün 5/2 (a) sayılı maddesine, Komite’nin yetkisinin:

a) bireyler tarafından iletilen şikayete konu sorunun, başka bir uluslararası çözüm veya soruşturma usulü tarafından, zaten incelenmiş veya incelenmekte olduğu durumlara ilişkin şikayet bildirimlerini kapsamadığı,

b) Protokol’ün Türkiye Cumhuriyeti açısından yürürlüğe girdiği tarihten sonra Türkiye Cumhuriyeti’nin ulusal sınırları içerisinde meydana gelebilecek fiiller, ihmaller, gelişmeler veya olaylardan kaynaklanan ihlal iddialarına ilişkin şikayet bildirimleri veya Protokol’ün Türkiye Cumhuriyeti açısından yürürlüğe girdiği tarihten sonra Türkiye Cumhuriyeti’nin ulusal sınırları içerisinde meydana gelebilecek fiiller, ihmaller, gelişmeler veya olaylara ilişkin bir karardan kaynaklanan ihlal iddialarına ilişkin şikayet bildirimleri ile sınırlı olduğu,

c) Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’nin 26. maddesinin ihlal edildiği iddiasını taşıyan şikayetlerde, sözkonusu Sözleşme’de garanti altına alınan haklar dışındaki haklara atıf yapılan ihlal iddialarına ilişkin şikayet bildirimlerini kapsamadığı

yönünde çekince koyar.

**Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights
Adopted and opened for signature, ratification and accession by
General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966
entry into force 23 March 1976, in accordance with Article 9**

The States Parties to the present Protocol,

Considering that in order further to achieve the purposes of the International Covenant on Civil and Political Rights (hereinafter referred to as the Covenant) and the implementation of its provisions it would be appropriate to enable the Human Rights Committee set up in part IV of the Covenant (hereinafter referred to as the Committee) to receive and consider, as provided in the present Protocol, communications from individuals claiming to be victims of violations of any of the rights set forth in the Covenant.

Have agreed as follows:

Article 1

A State Party to the Covenant that becomes a Party to the present Protocol recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications from individuals subject to its jurisdiction who claim to be victims of a violation by that State Party of any of the rights set forth in the Covenant. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Covenant which is not a Party to the present Protocol.

Article 2

Subject to the provisions of article 1, individuals who claim that any of their rights enumerated in the Covenant have been violated and who have exhausted all available domestic remedies may submit a written communication to the Committee for consideration.

Article 3

The Committee shall consider inadmissible any communication under the present Protocol which is anonymous, or which it considers to be an abuse of the right of submission of such communications or to be incompatible with the provisions of the Covenant.

Article 4

1. Subject to the provisions of article 3, the Committee shall bring any communications submitted to it under the present Protocol to the attention of the State Party to the present Protocol alleged to be violating any provision of the Covenant.
2. Within six months, the receiving State shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been taken by that State.

Article 5

1. The Committee shall consider communications received under the present Protocol in the light of all written information made available to it by the individual and by the State Party concerned.
2. The Committee shall not consider any communication from an individual unless it has ascertained that:
 - (a) The same matter is not being examined under another procedure of international investigation or settlement;
 - (b) The individual has exhausted all available domestic remedies. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged.
3. The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol.
4. The Committee shall forward its views to the State Party concerned and to the individual.

Article 6

The Committee shall include in its annual report under article 45 of the Covenant a summary of its activities under the present Protocol.

Article 7

Pending the achievement of the objectives of resolution 1514(XV) adopted by the General Assembly of the United Nations on 14 December 1960 concerning the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples, the provisions of the present Protocol shall in no way limit the right of petition granted to these peoples by the Charter of the United Nations and other international conventions and instruments under the United Nations and its specialized agencies.

Article 8

1. The present Protocol is open for signature by any State which has signed the Covenant.
2. The present Protocol is subject to ratification by any State which has ratified or acceded to the Covenant. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.
3. The present Protocol shall be open to accession by any State which has ratified or acceded to the Covenant.
4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.
5. The Secretary-General of the United Nations shall inform all States which have signed the present Protocol or acceded to it of the deposit of each instrument of ratification or accession.

Article 9

1. Subject to the entry into force of the Covenant, the present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or instrument of accession.
2. For each State ratifying the present Protocol or acceding to it after the deposit of the tenth instrument of ratification or instrument of accession, the present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its own instrument of ratification or instrument of accession.

Article 10

The provisions of the present Protocol shall extend to all parts of federal States without any limitations or exceptions.

Article 11

1. Any State Party to the present Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall thereupon communicate any proposed amendments to the States Parties to the present Protocol with a request that they notify him whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting upon the proposal. In the event that at least one third of the States Parties favours such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of the States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly of the United Nations for approval.
2. Amendments shall come into force when they have been approved by the General Assembly of the United Nations and accepted by a two-thirds majority of the States Parties to the present Protocol in accordance with their respective constitutional processes.
3. When amendments come into force, they shall be binding on those States Parties which have accepted them, other States Parties still being bound by the provisions of the present Protocol and any earlier amendment which they have accepted.

Article 12

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect three months after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. Denunciation shall be without prejudice to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under article 2 before the effective date of denunciation.

Article 13

Irrespective of the notifications made under article 8, paragraph 5, of the present Protocol, the Secretary-General of the United Nations shall inform all States referred to in article 48, paragraph 1, of the Covenant of the following particulars:

(a) Signatures, ratifications and accessions under article 8;

(b) The date of the entry into force of the present Protocol under article 9 and the date of the entry into force of any amendments under article 11;

(c) Denunciations under article 12.

Article 14

1. The present Protocol, of which the Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States referred to in article 48 of the Covenant.

DECLARATION

"The Republic of Turkey declares that the three declarations and the reservation made by the Republic to the International Covenant on Civil and Political Rights shall also apply to the present Optional Protocol."

DECLARATION

"The Republic of Turkey interprets article 1 of the Protocol as giving the Committee the competence to receive and consider communications from individuals subject to the jurisdiction of the Republic of Turkey who claim to be the victims of a violation by the Republic of any of the rights set forth in the Covenant"

RESERVATION

"The Republic of Turkey formulates a reservation concerning article 5 paragraph 2 (a) of the Protocol to the effect that the competence of the Committee:

a) shall not apply to communications from individuals if the same matter has already been considered or is being considered under another procedure of international investigation or settlement.

b) shall be limited to communications concerning alleged violations which result either from acts, omissions, developments or events that may occur within the national boundaries of the territory of the Republic of Turkey after the date on which the Protocol enters into force for the Republic of Turkey, or from a decision relating to acts, omissions, developments or events that may occur within the national boundaries of the territory of the Republic of Turkey after the date on which the Protocol enters into force for the Republic of Turkey.

c) shall not apply to communications by means of which a violation of article 26 of the International Covenant on Civil and Political Rights is reprimanded, if and insofar as the reprimanded violation refers to rights other than those guaranteed under the aforementioned Covenant."